

Absolventi Policejní akademie ČR (studující prezenční formou) v praxi (akademický rok 2001/2002)

doc. PhDr. Zdeněk ROZUM, CSc., Policejní akademie ČR, Praha

V průběhu první poloviny roku 2006 byl realizován empirický výzkum mezi absolventy PA ČR, kteří úspěšně ukončili (prezenční formou) své studium bakalářského programu v akademickém roce 2001/2002. Následné statistické zpracování získaných údajů a jejich interpretace představovaly završení v pořadí již 3. etapy výzkumného úkolu. Čtenáři časopisu Kriminalistika byli o výsledcích získaných v rámci obou předchozích etap průběžně informováni (v č. 2/2005, s. 150-158 a v č. 2/2006, s. 84-92).

V akademickém roce 2001/2002 promovalo 36 studentů policejního směru a 94 studentů-civilistů. Stejně jako v předchozích výzkumech byla distribuce dotazníků realizována korespondenční formou. Právě v této etapě bylo **dosaženo neobvykle vysokého procenta návratnosti zaslaných dotazníků**. To nesporně přispělo ke zvýšení vypovídací hodnoty získaných a následně statisticky zpracovaných údajů. U absolventů studujících civilní směr byla návratnost 56,4 % a u policistů 69,3 %. Osloveni byli i přímí nadřízení absolventů obou typů studia a návratnost přesáhla dokonce 90 % (91,1 %).

V této závěrečné výzkumné etapě byly organizovány **rozhovory** nejen s absolventy, ale podle plánu i s **řídícími funkcionáři Policie ČR**. Ve spolupráci s členy výzkumného týmu byly získány informace od téměř 70 % (68,7 %) řídících pracovníků na úrovni okresu. Rozhovory byly realizovány rovněž se všemi řediteli Správ krajů P ČR nebo jejich zástupci. Vedoucí řešitelského týmu uskutečnil rozhovor k problému absolventů PA ČR a k postavení Policejní akademie ČR v systému policejního vzdělávání rovněž s policejním prezidentem plk. Mgr. Vladimírem Husákem.

Připravenost absolventů pro praxi a jejich uplatnění

Uplatnění absolventů v praxi je silně ovlivněno mimo jiné i tím, jakou mají **možnost** při zastávané funkci **využívat poznatky získané v průběhu studia**.

Většina absolventů policistů tohoto výstupního ročníku (cca 80 %) následným studiem **úspěšně zvládla i magisterský studijní program**. Jejich služební zařazení však odpovídá převážně pozicím vyžadujícím pouze bakalářský stupeň vzdělání. To je důvod, jak potvrdily i rozhovory, proč téměř polovina absolventů této skupiny (47,8 %) se domnívá, že jimi zastávaná funkce neodpovídá získanému vzdělání. Z údajů v tabulce č.1 je rovněž patrné, že naopak **většina absolventů civilního směru** (55,1 %) si myslí, že v rámci svého pracovního zařazení mají možnost získané vzdělání využívat.

Tabulka č. 1: Využití získaného vzdělání při zastávané funkci

Respon- denti	Beze zbytku * (určitě ano) %	Z větší části *(asi ano) %	Tak na půl* (těžko říci) %	Z menší části* (spíše ne) %	Vůbec ne* (určitě ne) %
Absolventi civilisté *	4,1	51,0	26,5	14,3	4,1
Absolventi policisté	30,4	17,4	4,4	17,4	30,4
Přímí nadřízení	57,5	22,5	2,5	10,0	7,5

O výsledcích práce školy hodně vypovídají poznatky o **hodnocení a sebehodnocení celkové připravenosti absolventů** k výkonu zastávaných funkcí. Z tabulky č. 2 je patrné, že zejména přímí nadřízení hodnotí celkovou připravenost svých podřízených velmi vysoce. Obdobně i absolventi policisté hodnotí svoji celkovou připravenost převážně kladně. Jistá skepse se objevila u téměř pětiny absolventů civilního směru (17,6 %).

Tabulka č. 2: Hodnocení celkové připravenosti k výkonu zastávaných funkcí

Respon- denti	Velmi dobrá %	Dobrá %	Těžko říci %	Spíše slabší %	Slabá %
Absolventi civilisté	19,6	62,8	13,7	3,9	-
Absolventi policisté	17,4	69,6	8,7	4,3	-
Přímí nadřízení	57,5	35,0	5,0	2,5	-

Pracovní výkon, kvalita odváděné práce jedince, jeho styl práce a celková kompetence ve výkonu zastávané funkce je ovlivněna řadou okolností. Tak je tomu i v případě celkové připravenosti absolventa k výkonu té které pracovní funkce. Proto v návaznosti na předchozí položku nás ve výzkumu zajímala odpověď na otázku, **jak absolventi a jejich nadřízení hodnotí samotný podíl studia PA ČR na jejich dobré až velmi dobré připravenosti pro praxi.**

Názory a odpovědi na tuto otázku, vyjádřené ve statisticky zpracovaných údajích v tabulce č. 3, jsou jistě dobrým vysvědčením pro školu. Mimořádně příznivě přitom vynívají zejména názory vyjádřené přímými nadřízenými absolventů.

Tabulka č. 3: Podíl studia PA ČR na velmi dobré a dobré připravenosti absolventů pro praxi

Respon- denti	Velmi značný %	Značný %	Přiměřený %	Malý %	velmi malý %
Absolventi civilisté	9,4	42,9	42,9	2,4	2,4

Absolventi policisté	4,8	38,1	42,9	4,8	9,4
Přímí nadřízení	18,9	48,7	24,3	8,1	-

Tradičně se dá říci, že i v souladu s očekáváním velmi pozitivně vyznívá **hodnocení teoretické stránky připravenosti absolventů**, a to i ze strany jejich přímých nadřízených (tabulka č. 4).

Tabulka č. 4: Teoretická připravenost pro praxi

Respon- denti	Velmi dobrá %	Dobrá %	Průměrná %	Slabá %	Velmi slabá %
Absolventi civilisté	25,0	63,5	11,5	-	-
Absolventi policisté	26,1	56,5	17,4	-	-
Přímí	42,5	47,5	10,0	-	-

nadřízení					
-----------	--	--	--	--	--

Mezi poznatky získané tímto výzkumem, které nevyznívají pro školu příliš lichotivě (údaje v tabulce č. 5), patří ty, které se týkají **hodnocení praktické stránky připravenosti absolventů PA ČR**. Nejen z dotazníků, ale i z rozhovorů, a to jak s absolventy samotnými, tak i s jejich nadřízenými (zejména s policejními řediteli na úrovni okresu), vyplynulo, že se jedná o otázku, která si žádá velmi naléhavé řešení. V případě studentů policistů by to neměla být složitá záležitost. Komplikovanější se však jeví řešení této otázky v případě studujících civilní směr. Například organizace stáží u policejních útvarů je ani ne tak z pedagogického, jako především z legislativního hlediska u této skupiny studentů PA ČR téměř nerealizovatelná.

Tabulka č. 5: Praktická stránka připravenosti absolventů k výkonu funkcí

Respon- denti	Velmi dobrá %	Dobrá %	Průměrná %	Slabá %	Velmi slabá %
Absolventi civilisté	1,9	5,8	23,1	59,6	9,6
Absolventi policisté	-	26,1	17,4	30,4	26,1
Přímí nadřízení	10,0	37,5	32,5	12,5	7,5

Jistě ne náhodou se poznatky týkající se **hodnocení úspěšnosti absolventů při výkonu funkcí** dost podobají těm, které se týkaly hodnocení celkové připravenosti pro praxi (tab. č. 2). Z údajů v tabulce č. 6 je zřejmé, že jsou to zejména příímí nadřízení – šéfové, kteří si práce svých podřízených velmi váží a téměř beze zbytku je považují za úspěšné (67,5 %), nebo dokonce velmi úspěšné (30,0 %). Rozpaky téměř třetiny absolventů civilistů (31,4 %) a ještě většího počtu absolventů policejního směru (43,5 %) jsou z psychologického hlediska celkem pochopitelné.

Tabulka č. 6: Úspěšnost absolventů při výkonu funkcí

Respon- denti	Velmi úspěšný %	Úspěšný %	Těžko posoudit %	Méně úspěšný %	Neúspěšný %
Absolventi civilisté	5,9	62,7	31,4	-	-
Absolventi policisté	-	56,5	43,5	-	-
Příímí nadřízení	30,0	67,5	2,5	-	-

I když **absolventi policisté** jsou k prezenčnímu studiu vysílání až po určité praxi (nejméně tři roky), odcházejí z pozic, které se vesměs týkají základních funkcí. Proto nás zajímalo, **jak se při návratu k útvaru získané vzdělání promítlo do jejich služebního zařazení**. Většina (69,9 %) si polepšila. Více než třetina (34,8 %) však stále setrvává na původní pozici, což nesevřdčí o zvlášť příznivé personální situaci u daných policejních útvarů. Jeden z absolventů (který navíc absolvoval i magisterský studijní program) vyjádřil názor, že si po pětiletém studiu spíše pohoršil. Z rozhovorů s ním, a zejména pak s personální pracovníci vyplynulo, že má prostě smůlu. Na okrese zatím není volné místo.

Tabulka č. 7: Vliv absolvování PA ČR na služební zařazení absolventů policejního směru

Velmi si polepšili	Polepšili si	Ani si nepolepšili, ani nepohoršili	Spíše si pohoršili	Jednoznačně si pohoršili
21,7	39,2	34,8	4,3	-

Uplatnění absolventů civilního směru na trhu práce

Nejen v této, ale i v předchozích etapách projektu č. 3 byla **mimořádná pozornost věnována absolventům civilního směru**.

Aktivní odezva u této skupiny respondentů byla, jak je zmíněno v úvodu, ani ne dvoutřetinová. Z individuálních rozhovorů a prostřednictvím telefonických kontaktů však byly získány informace o téměř devadesáti procentech (87,3 %) absolventů civilistů.

I u tohoto výstupního ročníku daleko **nejvíce civilních studentů nalezlo uplatnění v rámci resortu MV ČR** (56,4 %), a to i proto, že stejně jako policisté značné procento z nich (cca 65 %) stihlo absolvovat i magisterský studijní program. Ostatní absolventi své další životní kroky nasměřovali takto: získávání zkušeností v zahraničí (3), pokračování ve studiu (3), bezpečnostní agentura (3), státní správa (4), manažerské funkce (5), mateřská dovolená (2), počítačový expert, spisovatelská dráha, středoškolská učitelka, zaměstnanec pojišťovny a show business.

Velmi pozitivním zjištěním bylo, že drtivá **většina** (88,5 %) oslovených absolventů civilního směru je **ve stávajícím zaměstnání spokojena** (tabulka č. 8).

Toto hodnocení se v převážné míře týká resortu ministerstva vnitra, protože většina absolventů vstřícně reagující na uskutečněný výzkum je ve služebním nebo pracovním poměru u P ČR (týká se to cca 75 % z celkového počtu navrácených dotazníků).

Jednou z povinností školy je poskytovat poradenské služby studentům v otázkách dalšího profesního směřování a uplatnění na trhu práce. I když **většina** absolventů tohoto typu studia (52,8 %) **hodnotí pomoc školy při hledání zaměstnání kladně**, je zřejmé, že v tomto směru existují stále ještě značné rezervy.

Tabulka č. 8: Pomoc při hledání zaměstnání absolventů civilního směru a jejich spokojenost při výkonu zastávané funkce

	Ano	Spíše ano	Těžko říci	Spíše ne	Ne
Pomohla Vám škola při hledání zaměstnání?	30,2	22,6	5,7	11,3	30,2
Jste spokojen(a) v zaměstnání?	46,2	42,3	7,7	3,8	-

Z dlouhodobého hlediska právě počet absolventů tohoto výstupního ročníku, kteří našli uplatnění v rámci policie, dosáhl až dosud nejvyšší procentuální hodnoty. Přesto stále přetrvávají objektivní i subjektivní příčiny, **proč** je poměrně velké procento i těch, kteří, i když mají zájem o službu u policie, **bývají odmítnuti**. Pomineme-li tzv. „stopstav“ (ten se však tohoto ročníku vesměs netýkal), tak jsou neúspěšná přijímací řízení ovlivněna zejména zdravotními problémy a rovněž i nezvládnutím psychologických testů (tyto testy jsou především zaměřeny na diagnostikování chování subjektu v zátěžových situacích). Jak napovídá následující výpověď jedné z respondentek, rovněž absolventi mužského pohlaví jsou na tom asi o poznání lépe než jejich kolegyně. *„Je škoda, že spousta mých bývalých civilních spolužaček nemohla kvůli tomu, že nejsou muži, najít uplatnění u bezpečnostních sborů.“* Je nutno poznamenat, že dnes jsou to již možná stovky absolventek PA ČR, které jsou ve služebním poměru, vesměs si vedou neméně dobře než jejich kolegové a dokazují, že pohlaví nemusí být tím, co o pracovním výkonu, a to i u policie, rozhoduje především. Současně je nutno poznamenat, že žádná z absolventek si nestěžovala na nějakou diskriminaci. Avšak vzhledem k charakteru a náročnosti vojenské a policejní profese již z principu nelze uvažovat o nějakém snižování požadavků na fyzickou zdatnost, zdravotní stav a psychickou odolnost uchazečů. Mohlo by se to stát nebezpečné i kontraproduktivní.

Problém u této skupiny absolventů je **absence elementárních zkušeností z přímé policejní praxe** na straně jedné a vysokoškolské vzdělání z policejní teorie na straně druhé. V současné době začínají v převládající míře absolventi civilního směru na základních funkcích. Z rozhovorů i z volných vyjádření v dotaznících to převážná většina absolventů pokládá nejen za správné, ale i za přínosné pro jejich další kariérový růst. Že tomu tak nemusí vždy být, dokazují slova jednoho z vedoucích obvodního oddělení, který jednání a chování absolventky PA ČR komentoval slovy: *„Začala vystupovat značně sebevědomým dojmem, poukazováním na svoji vyšší hodnotu... Naprostý nezájem a nechuť získávat od ostatních policistů praktické návyky ve spisové službě i v přímém výkonu služby... Po půl roce s ní nikdo nechtěl spolupracovat.“*

I když se jednalo o absolventku jiného výstupního ročníku, je nutno přiznat, že obdobný, byť ojedinělý přístup k dobrému jménu školy nepřispívá. Mnohaleté výzkumné aktivity v této oblasti nás však opravňují konstatovat, že se jedná spíše o pověstnou

výjimku z pravidla. Na škole však musíme dělat všechno pro to, aby podobných výjimek bylo co nejméně a aby postupně vymizely.

Některé otázky studia civilistů na PA ČR a také jejich uplatnění v praxi byly rovněž diskutovány s řídicími funkcionáři P ČR a budou proto ještě zmíněny na jiném místě.

Pracovní prostředí absolventů

Pro mladého člověka, který přišel do nového, pro něj neznámého prostředí, sehrávají významnou roli kvalita a charakteristické znaky pracovního prostředí. Podmínky konkrétního prostředí buď povzbuzují, anebo naopak deprimují. Buď přispívají ke spokojenosti, anebo naopak se stávají jednou z příčin nespokojenosti a špatných nálad.

Velmi silně působí na člověka tzv. sociálně psychické jevy. Z nich stojí v popředí zejména **vztahy na pracovišti**. Většina absolventů tohoto výstupního ročníku měla štěstí a vztahy na svých pracovištích mohla hodnotit **jako srdečné a přátelské**, tedy zklidňující, motivující a povzbuzující. Kritičtější při hodnocení tohoto jevu, jak napovídají údaje z tabulky č. 9, jsou absolventi policisté. Přímí nadřízení však naopak optimistickým hodnocením doslova překypují.

Tabulka č. 9: Charakteristika pracovního prostředí z hlediska vztahů

Respon- denti	Velmi srdečné a přátelské %	Srdečné a přátelské %	Těžko říci %	Méně srdečné a přátelské %	Spíše konfliktní %
Absolventi civilisté	17,3	55,8	19,2	7,7	-
Absolventi policisté	13,0	52,3	17,4	13,0	4,3

Přímí nadřízení	10,0	80,0	5,0	5,0	-
-----------------	------	------	-----	-----	---

Údaje z tabulky č. 10 dokreslují charakteristiku prostředí, ve kterém absolventi pracují. Vztahy na pracovišti v mnohém určitě přispívají i k tomu, že nováček, začínající pracovník, může s důvěrou požádat o radu či pomoc.

Podnětnost prostředí, možnost se v praxi dále od někoho učit však závisí i na tom, nakolik jsou na pracovišti starší, zkušenější a přiměřeně vzdělaní kolegové ochotni podat pomocnou ruku. I při hodnocení tohoto fenoménu jsou optimističtější nadřízení. I když rovněž u většiny absolventů převládá pocit, že mají možnost se dále od koho učit, je poměrně dost i těch, co si myslí opak.

Tabulka č. 10: Charakteristika prostředí na pracovišti z hlediska možnosti se dále od někoho učit

Respon- denti	Velmi podnětné %	Podnětné %	Těžko říci %	Méně podnětné %	Nepodnětné %
Absolventi civilisté	15,4	55,8	3,8	21,2	3,8
Absolventi policisté	17,4	52,2	-	21,7	8,7
Přímí nadřízení	32,5	50,0	5,0	10,0	2,5

Studium - zpětný pohled

Na rozdíl od předcházejícího výzkumného projektu (č. 2) byl na didaktické otázky kladen podstatně menší důraz. Při zkoumání a hodnocení odpovědí na otázky týkající se zpětného pohledu na podmínky a okolnosti, za kterých absolventi studovali, je nutno respektovat nejen to, že do názorů, postojů i hodnocení zkoumaných jevů pedagogické povahy se s časovým odstupem promítají prvky tzv. „vzpomínkového optimismu“, ale také to, že jej doprovází rovněž vyšší míra racionality, a tím i objektivnosti.

Mnohé informace získané od absolventů z této oblasti sice nemohou nahradit poznatky z vnitřního evaluačního procesu během studia, ale určitě jej mohou doplnit a rozšířit. Jsou však i takové poznatky a informace, které můžeme získat jen od bývalých studentů. Patří mezi ně určitě **hodnocení vyučovaných předmětů z hlediska využitelnosti jejich poznatků v praxi i běžném životě.**

Obě skupiny absolventů uvádějí **na prvních dvou místech Trestní právo a Kriminalistiku** (u policistů při shodě 95,6 %, respektive 47,8 %, u civilistů při shodě 52,8 %, respektive 37,7 %).

Pokud jde o ostatní předměty, tak **absolventi policisté** uvádějí ještě Správní právo a Občanské právo (u obou ve shodě 30,4 %), Policejní psychologii (shoda 21,8 %) a dalších šest předmětů (se shodou v rozmezí 17,4-8,7 %). **Absolventi civilisté** na další místa zařadili Policejní psychologii (shoda 37,7 %), Profesní přípravu a výcvik (shoda 22,6 %), Občanské právo (shoda 20,8 %) a dalších šestnáct předmětů (s podstatně nižší procentuální shodou než dvacet procent).

Důraz na logické přemýšlení, aplikaci a na řešení praktických úloh při výuce podle obou skupin absolventů bakalářského studijního programu **kladli především učitelé Trestního práva** (policisté při shodě 78,3 %, civilisté 51,0 %) a **Kriminalistiky** (47,8 % shoda u policistů a 45,3 % u civilistů). Při shodě 17,4 %, respektive 17,0 %, uvedli absolventi policisté ještě Občanské právo a absolventi civilisté Policejní psychologii. **Při hodnocení předmětů**, v rámci jejichž výuky byl **kladen důraz především na mechanické myšlení, paměťové učení a prostou reprodukci zapamatovaného**, se absolventi výrazněji shodli jen u předmětu **Správní právo** (absolventi policisté při shodě 39,1 %, civilisté při shodě 17,1 %). U dalších předmětů (Profesní příprava a výcvik, Sociologie, Politologie, Management, Kriminologie a Občanské právo), které bývalí studenti uvedli, oscilovala shoda od osmnácti do patnácti procent.

U tohoto výstupního ročníku, jak bylo již zmíněno, velké procento absolventů bakalářského studijního programu absolvovalo i program magisterský. Proto poprvé uvádíme i některé **údaje týkající se magisterského studijního programu**. Absolventy, kteří získali magisterské vzdělání, během studia **nejvíce obohatila výuka Trestního práva** (policisté ve shodě 76,5 %, civilisté ve shodě 25,0 %). Z dalších předmětů **absolventi policisté** uvedli Kriminalistiku (při shodě 47,1 %), Management lidských zdrojů (shoda 41,2 %), Psychologii (shoda 29,4 %) a Evropské právo (23,5 %). **Absolventi civilisté** byli výrazně skromnější a na hranici přiměřené shody uvedli jen Psychologii a Management lidských zdrojů (v obou případech ve shodě 18,8 %).

Dalšími dvěma položkami v dotaznících jsme zkoumali, jak bývalí studenti vnímali způsob výuky jednotlivých předmětů (na přednáškách, na seminářích a také při zkoušení). I ve vztahu k magisterskému studijnímu programu byla položena otázka, jak vnímali absolventi způsob výuky jednotlivých předmětů. **Na logické myšlení, aplikaci i řešení praktických úloh** i při naplňování tohoto studijního programu **kladli** podle absolventů **důraz** především **učitelé Trestního práva** (policisté při shodě 47,1 %, civilisté 30,3 %). Na dalších místech uvedli absolventi policisté Management řízení lidských zdrojů a Psychologii. Civilisté uvedli Obchodní právo a Kriminalistiku.

Na mechanické myšlení, paměťové učení a na prostou reprodukci byl podle absolventů magisterského studijního programu (při shodě oscilující kolem 20 %) kladen důraz především při výuce Kriminologie a Správního práva.

Do studijní oblasti patří tradičně i **hodnotící soud směrem k učitelům**. Jak napovídají údaje v tabulce č.11, převládá spíše hodnocení pozitivní. S výrokem, že „*na PA ČR působí převážně učitelé vysoce vzdělaní ve svém oboru, vyznačující se pedagogickou schopností studenty oslovit a motivovat k intenzivnímu studiu*“, souhlasí 90,6 % absolventů civilistů a 78,3 % absolventů policistů. Z tohoto počtu však značná část souhlasí jen s výhradami.

Svůj podmíněný souhlas a v ojedinělých případech i nesouhlas okomentovali absolventi například těmito slovy: „*Někteří z pedagogů jsou velice vzdáleni praxi.*“ „*Více slušnosti a profesních znalostí.*“ „*Scházelo hodnocení pedagogů od jejich studentů v průběhu studia.*“ „*Zdálo se, že cílem některých učitelů bylo odpřednášet potřebné, semináře převážně opakovaly přednášky.*“ „*V období, kdy jsem studovala, zde bylo několik učitelů, kteří by na PA ČR neměli co dělat – špatná komunikace, pedagogická neschopnost.*“ „*Někteří učitelé*

neměli žádnou autoritu, vyučovali pouze stylem čtení ze skript – při zkoušení neobjektivní a náladoví.“ „Ač nepochybuji, že se jedná o lidi velmi vzdělané v oboru, mám pocit, že některým z nich chybí pedagogický talent.“ „Někteří učitelé dokazovali studentům především, že nic neumí.“ atd.

K uvedeným kritickým názorům je nutno poznamenat, že otázkám vnitřní evaluace (hodnocení výuky studenty během studia), hospitačním aktivitám i zvýšené péči zejména směrem k začínajícím učitelům začala být na škole věnována podstatně větší pozornost, než tomu bylo v minulosti. Dá se proto předpokládat, že nedostatky v pedagogické práci konkrétních učitelů budou postupně minimalizovány.

Tabulka č. 11: Postoj absolventů k názoru, že na PA ČR působí převážně vysoce vzdělaní a pedagogicky schopní učitelé

Respon- denti	Jednoznačný souhlas %	Souhlas %	Souhlas s výhradou %	Spíše nesouhlas %	Jednoznačně souhlas %
Absolventi civilisté	1,9	45,3	43,4	7,5	1,9
Absolventi policisté	17,4	39,2	21,7	17,4	4,3

Ke kritickým poznámkám (jistě oprávněným) na adresu některých učitelů je nutno poznamenat, že pedagogický sbor školy jako celek odvádí převážně dobrou práci. Svědčí o tom jak poznatky týkající se úspěšného uplatňování absolventů na trhu práce, tak i další poznatky získané od absolventů i jejich nadřízených při odpovědi na otázku, **jak souhrnně hodnotí úroveň výuky na Policejní akademii ČR.**

Většinově (tabulka č.12) **hodnotí** jak absolventi (87,1 % - P a 71,7 % - C), tak i jejich přímí nadřízení (56,6 %) **úroveň výuky na PA ČR jako dobrou nebo celkem dobrou.** Případné změny by se měly týkat pouze dílčích otázek. Většina námětů či připomínek se týká užší propojenosti výuky s praxí, a to především s praxí policejní.

Tabulka č. 12: Souhrnný hodnotící soud o studiu a úrovni výuky na PA ČR

Respondenti	Dobrá - žádné změny %	Celkem dobrá - dílčí změny %	Netroufám si hodnotit %	Průměrná - větší změny %	Slabá - zásadní změny %
Absolventi civilisté	1,9	69,8	17,0	11,3	-
Absolventi policisté	4,3	82,8	4,3	4,3	4,3
Přímí nadřízení	7,5	57,5	25,0	10,0	-

Poznatky získané z volných vyjádření a rozhovorů

Statisticky zpracovaná data získaná z uzavřených položek dotazníků mají při vyhodnocování výsledků empirického výzkumu své nezastupitelné místo, a to zejména při formulaci zobecňujících závěrů. K objektivizaci poznatků z výzkumu a ke zvýšení jejich vypovídací hodnoty však významně přispívají volně vyjádřené názory a hodnotící soudy respondentů. Zvláštností této výzkumné etapy bylo to, že osobní kontakt byl navázán jak s absolventy, tak především s řídicími funkcionáři Policie ČR.

Řada absolventů využila možnost své názory a postoje vyjádřit i k dílčím otázkám, které byly formulovány v rámci uzavřených položek dotazníku. Nejvíce poznatků však bylo získáno z odpovědí na volné položky dotazníků a také během individuálních rozhovorů s některými respondenty.

Většina absolventů civilního směru velmi oceňovala podmínky a okolnosti, za kterých studovala. Potvrzují to např. tato vyjádření: „Jsem ráda, že jsem měla možnost

Policejní akademii studovat, mám na ni hezké vzpomínky.“ „Studium na PA ČR hodnotím pozitivně, přispělo především k mé větší samostatnosti, pomohlo mi vyjadřovat mé názory sebevědomější formou.“ „Studium bylo velmi záživné, ne stereotypní“ apod.

Z úst této skupiny absolventů **zazněla i řada námětů a kritických připomínek.** Většina z nich se týká efektivity výuky a jejího užšího propojení s praxí. Například: *„Zvýšit procento modelových situací, příkladů a odborné praxe.“ „Více vést studenty k samostatnému tvořivému myšlení.“ „Více předmětů potřebných pro policejní praxi (komunikace s lidmi, řešení konfliktů), stáží, praxe a více učitelů, kteří znají nejen teorii, ale i praxi.“ „Zařadit více volitelných předmětů z oblasti ekonomie, daní, obchodního práva.“ „Větší důraz na praxi, tedy jak vyplňovat různé protokoly, na taktiku výslechu apod.“ „Více praxe, jen 14 dnů stáže na vyšetřovačce bylo málo“ apod.*

Někteří **absolventi policisté** se vyjádřili i k výzkumu samotnému: *„Jsem rád, že takovýto výzkum je organizován a doufám, že přispěje ke zkvalitnění výuky.“ „Jsem mile překvapen zájmem o zpětnou vazbu, zejména s ohledem na odstup času od absolvování PA ČR.“* Někteří absolventi policisté si stýskali na nedocnění získaného vzdělání. Například: *„Po škole jsem se vrátila na pracoviště, kde jsem pracovala před nástupem ke studiu, vyšší nadřízení nejsou vstřícní k profesnímu růstu a k lidem se vzděláním zaujímal negativní postoj.“ „Úspěch se neodpouští - je třeba změnit myšlení lidí.“*

I u této skupiny **převládlo kladné hodnocení** vyjádřené například slovy: *„Studium mne pro nynější funkci připravilo velmi dobře.“ „Velmi oceňuji pestrost vyučovaných předmětů.“ „Studium pro mne hodně znamenalo, bylo velmi přínosné jak pro mou profesi policisty, tak i funkci vyšetřovatele“ apod.*

Zejména v rozhovorech absolventi policisté zdůrazňovali **požadavek, aby v průběhu studia docházelo k užšímu kontaktu s policejní praxí**, a to nejen prostřednictvím stáží, ale i v rámci výuky odborných předmětů.

I **přími nadřízení**, kteří hodnotili absolventy v dotaznících, se vyjádřili k některým otázkám a například **doporučují**: *„Více se zaměřit na výcvik psychické odolnosti.“ „Zkvalitnit přípravu na zvládání ohledání místa činu.“ „Škola by měla být výhradně jen pro policisty z výkonu.“ „Klást větší důraz na rozvoj individuálních schopností.“ „Dát větší prostor obchodnímu a občanskému právu“ apod.*

Kromě těchto připomínek a námětů vyjádřili přímí nadřízení i **slova uznání**: „*Zatím mám zkušenost, že všichni absolventi PA ČR byli teoreticky dobře připraveni.*“ „*Systém výuky na PA ČR považuji za velmi kvalitní.*“ „*Absolventku hodnotím velice dobře, má velký zájem se dále vzdělávat, je velmi komunikativní a odpovědná.*“

Mimořádně cenné **informace** byly získány **od řídících funkcionářů Policie ČR** během rozhovorů s nimi. Pan **policejní prezident**, sám absolvent PA ČR, velmi ocenil práci školy a uvítal profilování PA ČR v akreditovaných studijních oborech. **Souhlasí s otevřeností školy veřejnosti** a existující „mix“ (myšleno souběžné studium policejního a civilního směru) je podle něj pro resort i pro policii přínosem. Uvítal snahu současného vedení školy o užší spolupráci nejen s Policejním prezidiem ČR, ale i s ostatními složkami a orgány Policie ČR. V této souvislosti doporučil v kontaktu se specializovanými odbory a skupinami na Policejním prezidiu **řešit otázky výběru a formulace témat** bakalářských, zejména však diplomových a **závěrečných** doktorandských **prací**. Podle něj je nutno docílit toho, aby tyto práce napomáhaly řešit aktuální i očekávané potřeby policejní praxe.

Policejní prezident byl nepříjemně překvapen kritickou situací související s informací o zcela nedostačujícím počtu uchazečů policistů o prezenční studium (v akademickém roce 2006/07) a přislíbil při řešení tohoto aktuálního problému pomoc. **Vyslovil přání**, aby PA ČR sehrávala podstatně větší roli při přípravě a zabezpečování různých forem celoživotního vzdělávání policistů, s důrazem na postgraduální a kvalifikační (rekvalifikační) kurzy.

I **ředitelé správ krajů P ČR** se spíše než k absolventům vyjadřovali především ke stávajícímu systému vzdělávání policistů a k postavení Policejní akademie ČR v tomto systému. Zejména v konfrontaci s poměrně velkými počty policistů studujících nebo majících snahu studovat různé, často s policejní praxí nesouvisející obory, oslovení ředitelé shodně **zdůrazňovali nezastupitelnost PA ČR při zabezpečování profesní přípravy policejních odborníků**. Vyjádřili to např. slovy: „*Policejní akademie získala mimořádně vysoký kredit.*“ „*Stěžejní role PA náleží zejména ve vztahu k manažerským funkcím.*“ „*Role PA ČR při vzdělávání policejních odborníků je nezastupitelná, její prioritou však nikdy nesmí být kvantita-objem, ale kvalita.*“

I když při rozhovorech s touto skupinou respondentů převažovala slova uznání, zazněly i připomínky a **kritika**. Ta se týkala zejména otázky role a aktivity (spíše pasivity) policejní akademie při řešení problému vzdělávání dalších odborníků.

Jeden z ředitelů konstatováním, že „*PA ČR nenabízí potřebné kvalifikační kurzy pro absolventy různých vysokých škol,*“ reagoval na jeden mimořádně akutní problém. Nejen pro omezenou kapacitu PA ČR, ale i z řady dalších důvodů (vzdálenost školy, náročnost studia, neúspěšnost při přijímacím řízení na PA, únikové tendence apod.) absolvovaly, jak bylo již naznačeno, velké počty policistů civilní vysoké školy, mnohdy bez vědomí nadřízených (studium organizováno vesměs během víkendových dnů), které buď vůbec, nebo jen vzdáleně danými studijními obory souvisely s náplní policejní práce. Tito absolventi získali potřebný stupeň vzdělání (což je pro stávající legislativu zřejmě dostačující), ale až na výjimky studium příliš nepřispělo k naplnění kvalifikačních požadavků plynoucích z výkonu zastávané policejní funkce.

Řešení tohoto problému, kromě organizace kvalifikačních kurzů, někteří krajsí ředitelé vidí v rozšíření kapacity PA ČR a v lokálním přiblížení studijních shromáždění (např. vytvořením elokovaných či detašovaných pracovišť PA ČR). Je nutno zmínit, že na takovéto požadavky škola již svého času reagovala (například cestováním učitelů na severní Moravu v ak. r. 2004 nebo stoprocentním navýšením počtu studentů policistů v kombinované formě studia v ak. r. 2004/2005 a 2005/2006), a přesto problém jako takový stále přetrvává. **Studium mimoresortních škol** bude zřejmě pokračovat i nadále a do jisté míry může být pro policii i prospěšné, a to nejen ve vztahu k úzké skupině vymezených funkcí (tiskoví mluvčí, technické specializace, policisté pracující s mládeží apod.). V každém případě by měl být respektován princip přiměřenosti a také požadavek, aby bylo sledováno dosažení nejen vyššího vzdělání, ale i potřebné kvalifikace.

S přihlédnutím k reálně existujícímu stavu, jak bylo již zmíněno, ředitelé krajských správ (i ředitelé na úrovni okresů) **očekávají**, že PA ČR v brzké době nabídne studium nadstavbových (postgraduálních) a kvalifikačních (rekvalifikačních) kurzů, a to i svým absolventům. K naplnění tohoto jistě oprávněného očekávání je nutno poznamenat, že konkrétní zadání na profilování absolventů daných kurzů by škola měla obdržet od zástupců (složek) policejní praxe.

Ředitelé P ČR na úrovni kraje se rovněž shodli na tom, že „*PA ČR by měla být na špici při výchově policejních manažerů*“. Současně si posteskli, že „*neexistuje propracovaný systém vzdělávání manažerů*.“ Při sledování a naplňování tohoto cíle by se podle nich mělo

přístupovat již při realizaci bakalářských, zejména však magisterských studijních programů (více psychologie vedení lidí a personálního managementu vůbec).

Ve shodě s policejním prezidentem i krajsí ředitelé volají po tom, aby se témata závěrečných prací studentů PA ČR přimykala problémům z policejní praxe.

Jak bylo úvodem poznamenáno, krajsí ředitelé se přímo k absolventům vyjadřovali spíše okrajově, odvolávající se na reference okresních ředitelů. Přesto i z jejich úst zazněly hodnotící soudy. Podle vyjádření jednoho z nich například absolventi civilního směru „se velmi snadno a rychle adaptují a handicap nedostatku praktických zkušeností se daří postupně překonávat“. Některé správy (zejména SvčK a JčK) mají pro tuto skupinu absolventů propracovaný „baťovský“ systém personální práce. V praxi se však i oni potýkají s ne vždy dostatečnými počty vhodných (zkušenostmi, kvalifikací) „tutorů“ (uvaděčů do funkcí). Přitom by uvítali v některých lokalitách (SvčK, SmK, JčK) větší zájem absolventů civilního směru samotných.

Stejně jako policejnímu prezidentovi, tak i krajským (i okresním) ředitelům byl mimo rámec výzkumného úkolu představen **problém** velmi malého počtu **uchazečů policistů o prezenční formu studia na PA ČR** (například pro ak. r. 2006/07 se přijímacího řízení účastnilo 17 uchazečů – jen pro zajímavost, uchazečů pro civilní směr bylo téměř dva tisíce). Především byla snaha odhalit a popsat **příčiny**. Tito policejní funkcionáři je například vidí takto: „*Personální práce, a tedy i vysílání ke studiu je záležitost okresních ředitelů a já jim nemohu nic nařizovat.*“ „*Špatnému policistovi studium nadřazený nedoporučí z principu a dobrému z obavy, že ho ztratí.*“ „*Po Základní odborné přípravě by většina chtěla dále studovat, ale po pěti letech praxe se naopak zájem ztrácí.*“ „*Jeden rok studovalo prezenční formou výstupní ročník šest policistů z kraje, ale žádný se nevrátil*“ apod. Ředitelé na úrovni okresů, téměř ve shodě, vidí dvě hlavní příčiny, a to v tzv. podstavech (nedostatku policistů) a ve zrušení záloh (studující zůstává na tabulce příslušného útvaru, kterou nelze po dobu studia obsadit). Tento problém komentují např. těmito slovy: „*Upřednostňuji kombinované studium, a to z důvodu tabulkových míst.*“ „*Kdyby byly naplněny stavy (což v Praze nikdy nebylo), tak by vysílání k prezenčnímu studiu nebyl takový problém – za současného stavu nemohu vysílat do této formy studia své podřízené, ani kdyby byly zálohy.*“ „*Za dané situace (podstav, zrušení záloh aj.) nepustím k prezenčnímu studiu nikoho - nejsem sebevrah.*“ „*Téměř dva roky máme na tabulkách studující ZOP, rezervace dalších tabulek na tři, respektive pět let, to*

by byl již luxus, který si malý okres nemůže dovolit.“ Mnohé trápí to, že „policisté, kteří dostudují, zpravidla ztrácejí zájem vrátit se k mateřskému útvaru“. Jiný z ředitelů byl velmi upřímný, když řekl: „Mne se nadřazení neptají, kolik mám studentů na PA, ale zajímá je především to, jak jsou plněny úkoly, jaké je procento objasněnosti apod.“

V souvislosti s tímto problémem byla zejména na úrovni okresních ředitelů hojně diskutována i otázka obecně sníženého zájmu mladých policistů o studium vůbec. Jeden z ředitelů to vyjádřil slovy: *„Stále větší náročnost služby v řídicích funkcích ke studiu příliš nemotivuje.“* Podle jiného je **velkým problémem** již samotný **výběr kvalitních uchazečů k policii vůbec**: *„Z deseti jsou v průměru úspěšní 3–4, z nich možná jeden je motivován policejní službou a zbývající to berou jako přechodovou záležitost.“* Pak se nelze divit, že takto motivačně orientovaní policisté se snaží o víkendech vystudovat nějakou civilní školu, aby jim po ukončení úvazku byla k užtku.

Mnohé mladé policisty, kteří mají vážnou známost (nemluvě o ženatých), od prezenčního studia odrazuje nejen vzdálenost (zejména Moraváky), ale především citelný propad ve financích. Z předchozích poznámek je zřejmé, že nastolený **problém bude řešitelný jen velmi obtížně**. Zastupující náměstek jednoho z krajských ředitelů dokonce konstatoval, že *„problém vysílání policistů na prezenční studium PA ČR se mi jeví z pozice správy kraje jako neřešitelný“*. Jiní funkcionáři nebyli až tak skeptičtí a ze své manažerské pozice se naopak snažili hledat **možná východiska**. Například: *„Dát na krajské správy nebo na okresy školní tabulky pro vysokoškoláky.“ „Zálohy dát na krajské správy a z nich pak se znalostí poměrů dotovat okresy.“ „Jeví se jako příhodné vytvoření záloh z tabulek stávající pohraniční policie“* apod. Téměř všichni ředitelé krajských správ (i někteří okresní ředitelé) přislíbili aktivní pomoc. Je však otázka, nakolik byli upřímní a mysleli to vážně. Vycházím z toho, že z uvedených rozprav převládá dojem (velmi rád bych se mýlil), že jen na 2-3 krajských správách jsem zaregistroval zjevnou snahu i odvahu podřízené okresní ředitele hodnotit i za kvalitu jejich personální práce – včetně cílené péče o odborný růst podřízených.

Chce se však věřit, že k větší angažovanosti v tomto problému ze strany řídicích funkcionářů P ČR, a to na všech úrovních řízení včetně Policejního prezidia ČR, reálně dojde. Pak bychom se mohli dočkat toho, že již při přijímacím řízení pro ak. r. 2007/2008 budeme mít nejen tradičně velký počet uchazečů ze strany civilních studentů, ale že si budeme moci

vybírat i z většího počtu uchazečů z řad policie, a to nejen pro kombinovanou, ale rovněž i pro prezenční formu studia.

Od ředitelů P ČR na úrovni okres (obvod, město) bylo získáno mnoho cenných informací týkajících se především otázek, jak si vedou absolventi PA ČR při výkonů různých funkcí. Jak již bylo zmíněno, poznatky byly získány od 55 z celkového počtu 80 funkcionářů P ČR na tomto manažerském stupni. Za pomoci výzkumného týmu byla většina z nich oslovena přímo (byl s nimi nebo jejich zástupci veden osobní rozhovor). Menší část (cca 25 %) zpracovala svá stanoviska písemně (na požádání svých šéfů, kteří je výzkumnému týmu dali k dispozici). Diskuse o absolventech byla vesměs doprovázena i diskusí k otázkám souvisejícím se systémem policejního vzdělávání a rolí, jakou PA ČR v tomto systému hraje nebo by hrát měla.

Stejně jako jejich kolegové z krajské úrovně, i oni **vnímají PA ČR jako nejvyšší resortní školu, která hraje v systému dominantní, nezastupitelnou roli**. Vyjádřili to např. slovy: *„Policejní akademie ČR získala kredit jako náročná škola.“* *„Neznám studium, které by bylo pro policii přínosnější než studium na PA ČR.“* *„Policejní akademie je vrcholným stupněm pro vzdělávání policistů a její absolventi jsou velmi dobře připraveni pro výkon služby.“* *„Policejní akademie je z hlediska vzdělávání policistů profilující a do budoucnosti nenahraditelný zdroj vysokoškolského vzdělávání“* apod.

V souvislosti s hodnocením fungování policejního vzdělávání se zejména ředitelé na úrovni okresu vyjadřovali i k některým otázkám **Základní odborné přípravy policistů**. Vesměs se shodli na celkové úrovni připravenosti ZOP. Mnozí z nich však navrhuji např.: *„Základní odbornou přípravu zkrátit tak, aby zkušební doba začínajících policistů neuplynula v průběhu přípravy – potom je těžké v případě potřeby služební poměr ukončit.“*

V souhlasu se závěry přímých nadřízených, kteří byli osloveni dotazníky, i okresní ředitelé **hodnotí absolventy PA ČR** při výkonu zastávaných funkcí jako úspěšné. Jeden z nich to vyjádřil např. slovy: *„Absolventi PA ČR jsou pro policejní praxi připraveni o padesát procent lépe než aktivovaní absolventi civilních vysokých škol, právnických nevyjímaje.“* Jiný ředitel konstatuje: *„Za velice krátkou dobu jsou zařazováni do základních řídicích funkcí a jejich výkon je zpravidla více než nadstandardní.“*

Ve vztahu **k práci školy** však tito funkcionáři vznesli i řadu námětů. Například doporučují: *„Snažit se prohloubit znalosti z oblasti řízení a vedení lidí, prezentace na*

veřejnosti a komunikace se sdělovacími prostředky.“ „Na seminářích trestního práva provádět praktická cvičení se zaměřením na vyhotovování procesních rozhodnutí, na přípravu, vedení a protokolaci výslechů osob podle jejich procesního postavení.“ „Organizovat pro policisty ze služby kriminální policie a vyšetřování krátkodobé (týdenní) kurzy například pro oblast odhalování a objasňování hospodářské trestné činnosti, zejména daňové kriminality a úpadkových deliktů.“ Opakovaně (viz i závěry druhého výzkumného projektu) a ve shodě s krajskými řediteli vznášejí požadavek, aby policisté studující prezenční formou chodili v uniformách a aby se tato povinnost vztahovala i na studenty studující kombinovanou formou, a to během zkoušek a při promociích. Tímto krokem by škola měla přispět k pěstování hrdosti na policejní ráz školy. V této souvislosti se jeden z ředitelů přimlouvá *„za utužení kázně a chování zejména policistů – někteří nedovedou ani pozdravit.“*

Zazněly návrhy, aby na PA byly vytvořeny podmínky ke studiu studentů z řad romského etnika a jiných minorit (Vietnamci, Ukrajinci apod.).

Jeden z náměstků okresního ředitele velmi výstižně vyjádřil krédo, kterým by se vzdělávání na PA podle něj mělo řídit: *„Důležitější než získané poznatky je pěstování vztahu ke vzdělávání a sebevzdělávání, utváření smyslu pro povinnost a odpovědnost.“*

K otázce povolování studia zájemcům o studiu na PA ČR jeden z ředitelů konstatoval: *„Dohodu uzavíráme jen s těmi, se kterými máme personální záměr,“* a současně se podívil nad tím, že *„Na PA ČR mohou studovat policisté bez souhlasu nadřízeného.“* Některým ředitelům vadí, že k nim policisté po ukončení akademického roku přicházejí *„bez nějakého oficiálního přípisu a bez stanovení konkrétních požadavků a cílů, které by měly být v průběhu praxe u útvaru naplněny“.*

Téměř v úplné shodě okresní ředitelé podtrhli vysokou efektivitu přípravy prezenční formou, kdy studenti *„mají možnost proniknout do hloubky jednotlivých předmětů“.* Tato efektivita by se dále ještě zvýšila, pokud by bylo *„užší propojení s policejní praxí prostřednictvím exkurzí a stáží“.* Jeden z ředitelů doporučuje, aby *„absolventi civilisté pracovali alespoň po dobu jednoho roku na funkci v rámci obvodního oddělení a teprve pak byli zařazováni do funkcí policejních komisařů na SKPV“.*

Jiný ředitel si klade otázku: *„Proč tolik civilistů na PA ČR? Učme si zejména svoje lidi, a nikoliv ty, kteří po vystudování předávají informace tam, kam nemají přijít.“* Obdobný, a je nutno říci, že výrazně menšinový názor, vyjádřil další ředitel takto: *„Považuji za*

systemovou chybu skutečnost, že na PA mohou studovat i osoby stojící mimo ozbrojené sbory.“

K otázce studia policistů na civilních vysokých školách se vyjádřili téměř všichni oslovení ředitelé a jejich názory byly (až na výjimky) v mnohém shodné s již zmíněnými názory krajských ředitelů. Studium mimoresortních vysokých škol by mělo být spíše výjimkou s cílem naplnit kvalifikační požadavky, nikoliv pouze požadavek dosažení určitého stupně vzdělání. Jsou však i ředitelé na tomto stupni řízení, kteří si s touto otázkou příliš hlavu nelámou. Moc jim nevadí ani studium zjevně odtažitých oborů. „Víkendové studium“ je jednak důvod, že o studiu nadřízení zpravidla, zejména v jeho počátcích, ani nevědí, a taky důvod k oboustranné spokojenosti (žádná uvolňování na soustředění či na zkoušky, škola zpravidla v bezprostřední blízkosti útvaru, nároky na studium nepřilíš velké apod.). Jeden z ředitelů tyto studující bral do určité míry v ochranu, když řekl: *„Jsou to dobří odborníci a potřebují jen požadovaný certifikát o dosaženém vzdělání, tak proč jim to neumožnit.“*

Závěr

Celý výzkumný projekt bude završen závěrečnou výzkumnou zprávou, která bude vycházet z analýzy a syntézy statisticky zpracovaných údajů, které byly získány v rámci všech tří výzkumných etap. S tímto dokumentem, který bude zahrnovat i teoretická a metodologická východiska výzkumu, se mohou čtenáři seznámit v některém z čísel Sborníků PA ČR v roce 2007.

Rozum, Z.

Absolventi policejní akademie ČR (studující prezenční formou) v praxi (akademický rok 2001/2002)

SOUHRN

Článek nabízí čtenáři základní informace o výsledcích empirického výzkumu, který byl zaměřen na absolventy PA ČR, kteří prezenční formou úspěšně absolvovali bakalářský studijní program v akademickém roce 2001/2002. Byly tak splněny cíle a úkoly 3. výzkumné etapy daného projektu. Protože se jednalo o poslední etapu tohoto výzkumného projektu, byly uskutečněny rozhovory i s vrcholovým managementem P ČR (s policejním prezidentem,

s řediteli krajských správ P ČR a s více než dvěma třetinami policejních ředitelů na úrovních okresu a města).

Rozum, Z.

Graduates of the Police Academy of the Czech Republic (full-time study) in practise (academic year 2001/2002)

SUMMARY

The article provides the basic information to the readers about the results of an empirical survey, which focused on PA ČR graduates, who graduated successfully from the full-time bachelor programme in the academic year of 2001/2002. The aims and tasks of the third stage of research of the project have thereby been fulfilled. This having been the final stage of this research project, interviews with the top management of PA ČR took place, too (including the Police President, directors of regional PA ČR administrative units and more than two third of police directors on the district and town levels).

Rozum, Z.

Absolventen der Polizeiakademie der ČR (Studenten des Tagesstudiums) in der Praxis (Akademisches Jahr 2001/2002)

ZUSAMMENFASSUNG

Der Artikel bietet den Lesern grundlegende Informationen über die Ergebnisse einer empirischen Untersuchung unter Absolventen der Polizeiakademie der ČR, die im Tagesstudium das Bachelor-Studienprogramm im akademischen Jahr 2001/2002 mit Erfolg absolviert haben. Es wurden damit die Ziele und Aufgaben der 3. Untersuchungsetappe des Projekts erfüllt. Da es sich um die letzte Etappe dieses Forschungsprojekts handelte, wurden Gespräche auch mit dem Top-Management der

Polizei der ČR (mit dem Polizeipräsidenten, den Direktoren des Bezirksverwaltungen der Polizei der ČR sowie mit mehr als zwei Dritteln der Polizeidirektoren auf Kreis- und Stadtebene) geführt.